

CRNA GORA
S K U P Š T I N A
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/15-
Podgorica, 12. mart 2015. godine

INFORMACIJA
SA JAVNE TRIBINE ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
NA TEMU „PRAVA DJETETA- HRANITELJSTVO“,
održane 2. marta 2015. godine u Herceg Novom

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore u saradnji sa Predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori organizovao je Javnu tribinu na temu "Prava djeteta-hraniteljstvo".

Javna tribina je održana 2. marta 2015. godine u Herceg Novom. Javna tribina je organizovana u sklopu realizacije Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2014. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Rezolucije Evropskog parlamenta o Crnoj Gori od 6. februara 2014. godine,
- Izveštaja Evropske komisije o napretku Crne Gore iz oktobra 2013. godine,
- Rezolucije 1890 (2012) PSSE,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2014. godinu,
- aktivnosti Skupštine Crne Gore i
- jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu.

Članovi Odbora za ljudska prava i slobode koji su učestvovali u radu Javne tribine su: dr Halil Duković, predsjednik Odbora, dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora i Ljerka Dragičević, član Odbora.

Pored članova Odbora Javnoj tribini su prisustvovali: Nikola Nikša Gojković, predsjednik Opštine Herceg Novi, Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta, Blanka Radošević- Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, Goran Kušević, direktor Direktorata za socijalno staranje i dječiju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Tamara Milić, savjetnica za inkluzivno obrazovanje u Ministarstvu prosvjete, Senka Klikovac, savjetnica u Ministarstvu zdravlja, Benjamin Perks, šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Vladan Jovanović, konsultant za komunikacije u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, Vlada Šuković, konsultant u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Tamara Vlaović, direktorica Centra za socijalni rad u Herceg Novom, Vedrana Petković, stručni saradnik u Centru za socijalni rad u Herceg Novom, Jasna Đuričić, psiholog u Centru za socijalni rad u Herceg Novom, Marija Popović, psiholog u Centru za socijalni rad u Podgorici, dr Tamara Vujović, potpredsjednica Opštine Herceg Novi, Sonja Matijević, načelnica Kabineta predsjednika Opštine Herceg Novi, Borislav Đukanović, direktor Dječijeg doma „Mladost“ u Bijeloj, Slavica Ilić, pomoćnica direktora Dječijeg doma „Mladost“ u Bijeloj, Jelena Gluščević, saradnica u NVO Centar za prava djeteta, Azra Marić, hraniteljka iz Podgorice, Ljubomirka Asović, hraniteljka iz Nikšića, Nikša Kapisoda, hranitelj iz Herceg Novog i Sandra Manojlović koja je odrasla u hraniteljskoj porodici.

Iz Službe Skupštine Javnoj tribini su prisustvovali: Slava Burić, sekretar Odbora za ljudska prava i slobode, Sonja Jokić, saradnik u Odboru, Vanja Čabarkapa, saradnik u Odboru i Igor Radulović iz Odjeljenja za odnose s javnošću i protokol.

*****

Učesnike Javne tribine je pozdravio predsjednik Opštine Herceg Novi, Nikša Gojković koji je istakao da je Opština Herceg Novi posebno senzibilisana za ova pitanja, jer je na njenom području jedina institucija u Crnoj Gori za djecu bez roditeljskog staranja- Dječiji dom "Mladost" u Bijeloj.

Saopštio je da je Opština kojom rukovodi počela aktivnosti na promociji hraniteljstva prije desetak godina kada je pripreman Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti, sa ciljem da se obezbijedi pravni okvir za razvoj srodničkog i profesionalnog hraniteljstva, usvajanja djece i drugih servisa, čime bi se stvarali uslovi da svako dijete odrasta u bezbjednom i porodičnom okruženju punom ljubavi i brige za njegovo pravilno odrastanje. Smatra da svako dijete treba da ima svoju porodicu u kojoj će se razvijati u potpuno prirodnom ambijentu. Predsjednik Opštine je naglasio da je ovakav pristup ne samo u skladu sa međunarodnim standardima i crnogorskim putem ka članstvu u Evropskoj uniji, već je ekonomski isplativiji, ukazujući da su sprovedena istraživanja u zemljama Evropske unije pokazala da institucionalna briga košta u prosjeku tri puta više, nego hraniteljstvo. Dodao je da bi se usvajanjem Strategije starateljstva kao dijela projekta reforme sistema socijalne i dječije zaštite trebalo osigurati da sistem socijalnog staranja dobro funkcioniše tako da porodice koje su žele da u svoje okrilje prime djecu budu potpuno spremne za takav korak. Zaključio je da Opština Herceg Novi podržava sve aktivnosti koje se preduzimaju u tom smislu.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je pozdravio učesnike Javne tribine u ime Skupštine Crne Gore i Odbora za ljudska prava i slobode. Zahvalio je Predsjedniku Opštine Herceg Novi i njegovim saradnicima na gostoprimstvu, kao i Šefu Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i njegovim saradnicima na podršci i pomoći u organizovanju Javne tribine.

Naglasio je da je cilj organizovanja javnih tribina uspostavljanje direktne komunikacije poslanika sa građanima i ostvarivanje transparentnosti Skupštine i njenih radnih tijela, kao i približavanje rada Odbora svim građanima. Saopštio je da ovo osma javna tribina koju organizuje Odbor za ljudska prava i slobode, a prethodne su organizovane na razne teme, širom Crne Gore. Istakao je da funkcija Skupštine Crne Gore nije samo u donošenju zakona, već i praćenju implementacije tih zakona, odnosno načina na koji građani razumiju zakone. S toga, veoma važnim smatra organizovanje ovih i sličnih aktivnosti izvan zgrade Skupštine Crne Gore. Saopštio je da Odbor za ljudska prava i slobode ima veoma dobru saradnju sa međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori, kao i sa nevladinim organizacijama, čiji predstavnici veoma često učestvuju na sjednicama Odbora.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je istakao da Odbor za ljudska prava i slobode, u okviru svoje Poslovnikom Skupštine Crne Gore definisane nadležnosti, značajnu pažnju posvećuje promociji, zaštiti i afirmaciji prava djeteta. Naglasio je da je Planom aktivnosti Odbora za 2013. i 2014. godinu naročita pažnja posvećena pravima djeteta u cilju poboljšanja njihovog položaja i podizanja stepena poštovanja njihovih prava.

Među realizovanim aktivnostima u ovoj oblasti posebno je izdvojio Drugi Regionalni sastanak parlamentarnih radnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu: „Prava djeteta - unapređenje položaja djeteta u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije“, održan u januaru 2014. godine u Regionalnoj školi za javnu upravu u Danilovgradu. Istakao je da je cilj sastanka bio razmjena mišljenja i dobrih praksi u zaštiti prava djeteta, kako bi se utvrdili ciljevi i pravci dalje međuparlamentarne saradnje i nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava i prava djeteta.

Naglašavajući da je hraniteljstvo veoma osjetljiva i značajna tema, Predsjednik Odbora je saopštio da organizovanjem ove Javne tribine Odbor želi da pruži podršku Kampanji „Svako dijete treba porodicu“, koja se sprovodi u okviru višegodišnjeg Projekta „Reforma sistema socijalne i dječije zaštite: unapređenje socijalne inkluzije“, kojeg sprovodi Vlada Crne Gore, uz tehničku pomoć UNICEF-a i UNDP-a i finansijsku podršku Evropske unije. Krajnji cilj koji se želi postići je povećanje broja hraniteljskih porodica i postepeno smanjenje, a u konačnom, ukidanje smještaja djece bez roditeljskog staranja u institucijama.

Naglasio je da je Kampanja “Svako dijete treba porodicu” već dala pozitivne rezultate u podizanju svijesti građana po pitanju smještaja djece u hraniteljske porodice, što potvrđuju i nalazi istraživanja prema kojima četiri od pet građana u Crnoj Gori smatra da je za dijete bez roditeljskog staranja bolje da bude smješteno u hraniteljsku porodicu, nego u instituciju. Najznačajniji rezultat ove Kampanje je porast broja djece koja su smještena u nesrodničke hraniteljske porodice za 300% u odnosu na period prije Kampanje.

Zaključio je da se problemi mogu rješavati samo zajedničkim djelovanjem svih nadležnih državnih organa u saradnji sa civilnim sektorom, a uz pomoć i podršku međunarodnih institucija.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, Benjamin Perks je izrazio zadovoljstvo što prisustvuje Javnoj tribini na kojoj su okupljeni predvodnici brige o pravima djeteta, ukazujući da su tu: roditelji, hranitelji, službenici koji se bave djecom u okviru sistema socijalne zaštite, predstavnici Dječijeg doma “Mladost” u Bijeloj, predstavnici Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Skupštine Crne Gore, kao i mladi ljudi koji su odrasli u hraniteljskim porodicama.

Istakao je da u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti zaštite djece svako dijete ima pravo da živi i da se razvija u porodičnom okruženju, zaštita tog prava podstakla je 21 zemlju da se prije četiri godine okupe pod pokroviteljstvom Evropskog parlamenta, UNICEF-a, Kancelarije Komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava, kako bi spriječili smještaj djece do tri godine starosti u institucije. Taj globalni pokret je potaknut rezultatima koji su proistekli iz istraživanja u oblasti neurologije, dječje psihologije i pedijatrije koja su ukazala na važnost kontakta djece sa roditeljima, posebno u ranom djetinjstvu, što je osnovni uslov za zdrav razvoj djeteta. Iskustvo kada dijete biva napušteno od strane porodice ili oduzeto porodici, bilo na rođenju ili kasnije tokom života, je izuzetno traumatično za svako dijete.

Perks je saopštio da u međunarodnim standardima iz oblasti ljudskih prava postoje tri principa koja se odnose na brigu o djeci. Prije svega i iznad svega treba učiniti sve da se spriječi napuštanje djece ili da se spriječi da dijete bude oduzeto roditeljima. Ukoliko dijete ipak ne može da živi sa roditeljima, onda mu se mora obezbijediti smještaj u porodičnom okruženju kako bi mu bila pružena ljubav i pažnja. Treća opcija koja treba da bude na raspolaganju malom procentu djece koja ne odrastaju u porodičnom okruženju jeste obezbjeđivanje života u malim grupnim domovima u kojima je okruženje slično porodičnom. Sa zadovoljstvom je najavio otvaranje prvog takvog doma u Bijelom Polju narednih mjeseci.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je ukazao da se nakon Kampanje „Svako dijete treba porodicu“ tri puta povećao broj nesrodničkih hraniteljskih porodica u Crnoj Gori. Izrazio je nadu i očekivanje da će se nastaviti ovim tempom i da će Crna Gora biti jedna od prvih zemalja koja će uspjeti da u potpunosti iskorijeni smještaj djece mlađe od tri godine u institucijama.

Istakao je ulogu Odbora za ljudska prava i slobode, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Opštine Herceg Novi i čestitao im na posvećenosti ovom pitanju i organizovanju ovog važnog

dogadaja. Saopštio je da su se zaposleni u Dječijem domu „Mladost“ pokazali kao pravi partneri u cijelom procesu reforme sistema socijalne i dječije zaštite i uputio im zahvalnost. Posebnu zahvalnost je uputio svim hraniteljima koji su otvorili vrata svog toplog doma i srca i prihvatili djecu bez roditeljskog staranja.

Zaključio je da je i u narednom periodu neophodno nastaviti sa promocijom hraniteljstva i ukazao na važnost saradnje svih subjekata.

Direktor Direktorata za socijalno staranje i dječiju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Goran Kuševića je podsjetio da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja zajedno sa UNICEF-om i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori u septembru 2013. godine pokrenulo Kampanju „Svako dijete treba porodicu“, sa ciljem da se promoviše pravo svakog djeteta da živi u porodici. Kampanjom „Svako dijete treba porodicu“ povećan je broj hraniteljskih porodica, pa je tokom 2014. godine u 371 hraniteljskoj porodici smješteno 255 djece, od čega je 42 djece smješteno u 31 nesrodničku porodicu. Povećanju broja djece u sistemu hraniteljstva doprinijelo je i organizovanje 48 dana otvorenih vrata u svim crnogorskim gradovima kojima su prisustvovali zainteresovani građani, potencijalni hranitelji, hranitelji, djeca koja su smještena u hraniteljskim porodicama i poznate ličnosti. U cilju promocije hraniteljstva izrađen je Vodič za hraniteljstvo koji se može pronaći u svim centrima za socijalni rad i na sajtu Ministarstva rada i socijalnog staranja. Saopštio je da će Ministarstvo rada i socijalnog staranja sa svojim partnerima i u narednom periodu preduzimati aktivnosti na promociji hraniteljstva. Pozvao je sve ljude dobre volje koji imaju mogućnost da otvore vrata svoga doma i prime makar jedno dijete bez roditeljskog staranja i na taj način pokažu svoju humanost.

***

Nakon uvodnih izlaganja panelista prikazana je kratka video poruka poznatog britanskog glumca Nikolasa Lindhrsta, koji se pridružio Kampanji “Svako dijete treba porodicu” i bio jedan od promotera ove Kampanje u Crnoj Gori.

***

Usljedila je diskusija u kojoj su učestvovali: Senka Klikovac, savjetnica u Ministarstvu zdravlja, Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta, Tamara Vlaović, direktorica Centra za socijalni rad u Herceg Novom, Ljubomirka Asović, hraniteljka iz Nikšića, Slavica Ilić, pomoćnica direktora Dječijeg doma “Mladost” u Bijeloj, Nikša Kapisoda, hranitelj iz Herceg Novog, Jelena Gluščević, saradnik u Centru za prava djeteta Crne Gore, Marija Popović, psiholog iz Centra za socijalni rad u Podgorici, Goran Kuševića, generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječiju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Benjamin Perks, šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori.

Senka Klikovac, savjetnica u Ministarstvu zdravlja, je saopštila da je upoznata sa Kampanjom “Svako dijete treba porodicu” i smatra da bi pamflet Kampanje trebao da se nalazi u svim zdravstvenim ustanovama u Crnoj Gori, kako u privatnom, tako i u javnom sektoru., jer bi se time dao veliki doprinos promociji razvoja hraniteljstva, ali i promociji zdravog razvoja djeteta.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta Nevenka Stanković je saopštila da Institucija Zaštitnika posebnu pažnju posvećuje zaštiti prava djeteta. Istakla je da je najveći broj pritužbi upućenih Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore tokom 2014. godine bio iz oblasti zaštite prava djeteta, a odnosile su se na prava iz socijalne zaštite. Navela je da je uobičajeno da institucije ombudsmana imaju najviše pritužbi u oblasti prava djeteta. Institucija Zaštitnika je od početka uključena u Kampanju „Svako dijete treba

porodicu“, podržali su Kampanju i učestvovali u brojnim edukacijama koje su im bile veoma korisne.

Zamjenica Zaštitnika je naglasila da i pored toga što su službenici centara za socijalni rad pohađali brojne obuke, postoji problem, jer centri za socijalni rad nemaju dovoljno kadra i materijalnih uslova da se ovom problematikom bave na pravi način. Saopštila je da su se pritužbe uglavnom odnosile na neblagovremeno reagovanje centara za socijalni rad, jer su se djeca nalazila u porodicama, a nijesu bila donesena adekvatna rješenja. Takođe, određenoj djeci su roditelji na izdržavanju kazne zatvora pa je postojao problem ako se donese rješenje o porodičnom smještaju, a kad se ukine kazna zatvora, ukida se rješenje o porodičnom smještaju djeteta, iako roditelji nijesu uvijek u stanju da preuzmu brigu o djetetu. Veoma bitnim smatra i praćenje samog hraniteljstva i pružanje pomoći i podrške hraniteljima i djeci koja su smještena u hraniteljskim porodicama.

Tamara Vlaović, direktorica Centra za socijalni rad u Herceg Novom je saopštila da je u okviru Kampanje „Svako dijete treba porodicu“ Centar za socijalni rad u Herceg Novom u novembru 2013. godine organizovao dva događaja posvećena promociji hraniteljstva. U septembru 2014. godine, u saradnji sa Predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori i Ministarstvom rada i socijalnog staranja, stručni radnici Centra za socijalni rad su realizovali petodnevnu promociju hraniteljstva na otvorenom bazenu na Škveru u Herceg Novom. I u ovoj godini će nastaviti sa kontinuiranim aktivnostima na promociji hraniteljstva i širenju mreže hranitelja u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta.

Sandra Manojlović, student druge godine Ekonomskog fakulteta u Podgorici, je saopštila da je odrasla u hraniteljskoj porodici i upoznala učesnike Javne tribine sa svojim iskustvom. Njeni hranitelji bili su djed i baba koji sada nijesu živi, a tetka je svima njima posvetila cijeli svoj život. Istakla je da se uvijek osjećala sigurnom, voljenom i zaštićenom što je veoma važno za razvoj svakog djeteta. Ocijenila je da je od krucijalnog značaja da djeca odrastaju u toplom porodičnom domu. Izrazila je zadovoljstvo što se tokom Kampanje „Svako dijete treba porodicu“ povećala svijest javnosti o hraniteljstvu, jer se sve više razgovara o tome, ali i djeluje. Smatra da svi ljudi koji imaju mogućnost treba da otvore vrata svog doma nekom djetetu bez roditeljskog staranja, jer će na ljubav i pažnju djeca uzvratiti na isti način. Istakla je da će najveći poklon njenim hraniteljima biti onog dana kada ona bude samostalna osoba, spremna da se suočava sa svim životnim situacijama i preprekama.

Ljubomirka Mira Asović iz Nikšića je učestvovala na Javnoj tribini zajedno sa mužem i kćerkom. Ispričala je učesnicima Javne tribine svoju životnu priču. U septembru 2013. godine kada je njena kćerka u vrtiću sa vaspitačima i drugarima razgovarala o užoj i široj porodici, po povratku iz vrtića kući, djevojčica je saopštila roditeljima da želi da ima brata ili sestru, kao i većina njenih drugara u vrtiću. Tada je bio i sami početak Kampanje „Svako dijete treba porodicu“. Pitali su kćerku da li bi voljela da joj dovedu jednu djevojčicu koja bi se sa njom igrala, odrastala i živjela i njihova kćerka je bila oduševljena time. Nakon toga su pošli u Centar za socijalni rad u Nikšiću i razgovarali sa službenicima Centra kojima su objasnili da imaju kćerku, ali žele da postanu hranitelji. Navela je da su oni pomalo neobičan bračni par i da su se dugo godina borili da postanu roditelji, tako da su kćerku dobili nakon 16 godina braka. U tom periodu od 16 godina dugo su razmišljali i da usvoje dijete. Od stručnog osoblja Centra za socijalni rad dobili su osnovna uputstva o hraniteljstvu. Bilo je neophodno prikupiti veći broj dokumenata, ali su sva ta dokumenta prikupili i sredinom oktobra predali u Centar za socijalni rad i time postali potencijalni hranitelji. Sredinom decembra su je zvali iz Centra za socijalni rad da pitaju da li ona i njen suprug hoće, mogu i žele da uzmu bebu iz porodilišta. Saopštila je da su

odlučili da uzmu bebu i postali su prva porodica i prvi bračni par koji je uzeo bebu iz porodilišta. Saznala je da je u međuvremenu još neko to uradio tako da sada nijesu jedini. Njihova beba tada je imala 3-4 dana. U početku nijesu znali da beba treba da provede u porodilištu najmanje 30 dana, ali su im pojasnili da je takva procedura. Kada je beba napunila 30 dana, 13. januara 2014. godine su pošli po bebu i doveli je njihovoj kući. Odmah su odlučili da ukoliko beba bude data na usvajanje, oni usvoje to dijete. Jako je velika odgovornost brinuti o maloj bebi, ali postoje mjesečne kontrole u savjetovalištim i nijesu imali nikakvih problema, jer su im institucije uvijek bile pri ruci, a kao roditelji već su imali iskustvo.

Nastupio je period kada su bili uplašeni kako da se razdvoje od djeteta, a beba je trebala da bude data na usvajanje. Istakla je da su svu dokumentaciju prethodno bili predali tako da su samo uputili zahtjev za usvanje iste bebe i postupak je krenuo iz procedure hraniteljstva u proceduru usvojitelja. Nikad se ne zna da li će odabrati drugi bračni par kao usvojitelje, ali su se ona i suprug borili, razgovarali sa zaposlenima u Centru za socijalni rad kako bi beba bila data njima na usvojenje i naišli na njihovo razumijevanje. Naglasila je da su sedam mjeseci bili hranitelji, a sada su roditelji dvije djevojčice.

Slavica Ilić, pomoćnica direktora Dječijeg doma „Mladost“ u Bijeloj je mišljenja da su oni koji odgajaju djecu u Dječijem domu „Mladost“ najspremniji da pričaju o tome kolika je potreba i želja djeteta da raste u porodici. Zbog toga podržavaju akciju hraniteljstva i spremni su da pomognu hraniteljima koji preuzimaju djecu iz njihove Ustanove, kao i kolegama koji nemaju većeg iskustva u radu sa djecom. Smatra da ljude treba više ohrabrivati da krenu u ovaj proces, jer je procedura pripreme dokumenata takođe zahtjevana. Saopštila je da su transformacijom Dječijeg doma „Mladost“ planirali da dio svog stručnog potencijala iskoriste i predlože da se formira centar koji bi bio podrška hraniteljima, kao i djeci koja iz Doma odlaze u hraniteljske porodice. Smatra da je hraniteljima potrebna stručna podrška u smislu da znaju kako da se opohode prema djetetu koje je određen period života odrastalo u instituciji.

Nikša Kapisoda, hranitelj iz Herceg Novog, je saopštio da je jedan od rijetkih koji je postao hranitelj, a da je sam odrastao u Dječijem domu „Mladost“ u Bijeloj. Život je bio veoma težak, kao i uslovi u Domu u tom periodu, a kada je napunio 18 godina pošao je iz Doma kako bi bio sa tadašnjom djevojkom, a sadašnjom suprugom. Zaposlio se, a nakon toga formirao porodicu i dobio sina i dvije kćerke. Najstarija kćerka koja ima troje djece je izgubila posao, kao i njen suprug i nijesu bili u mogućnosti da brinu o troje djece. Nakon toga su on i supruga odlučili da prihvate njeno najstarije dijete, jer nije želio da odrasta u Domu, s obzirom da je sam imao traume iz Dječijeg doma. Zahvaljujući divnom osoblju koje radi u Centru za socijalni rad brzo su završili proceduru i postali su hranitelji njihovom unuku. Saopštio je da su sada svi zadovoljni. Pozvao je sve ljude da u skladu sa mogućnostima prihvate djecu bez roditeljskog staranja u njihove porodice i pruže djeci ljubav i pažnju.

Jelena Gluščević iz Centra za prava djeteta Crne Gore je izrazila zadovoljstvo što prisustvuje Javnoj tribini na kojoj se govori o veoma važnoj temi. Saopštila je da je veoma važno što su se lokalne samouprave uključile u promociju hraniteljstva i istakla da je Centar za prava djeteta Crne Gore već 15 godina u priči o hraniteljstvu, jer su pružali podršku hraniteljskim porodicama koje su najčešće bile srodničke, dok je sada primijetan rast i nesrodničkih hraniteljskih porodica. Smatra da je neophodno pružiti stručnu podršku i pomoć hraniteljima i djeci koja odrastaju u hraniteljskim porodicama i organizovati određene aktivnosti gdje ta djeca i porodice mogu provoditi zajedničko vrijeme i razmjenjivati iskustva. Podsjetila je da su u Herceg Novom imali Klub hranitelja prije desetak godina i smatra da je to dobar način za pomoć hraniteljskim porodicama i potencijalnim hraniteljima.

Marija Popović, psiholog iz Centra za socijalni rad u Podgorici koja radi u timu za zaštitu djece bez roditeljskog staranja je saopštila da u njenom timu postoji 107 evidentiranih hraniteljskih porodica, od čega deset nesrodničkih. Nakon Kampanje „Svako dijete treba porodicu“ primijetan je porast nesrodničkih hraniteljskih porodica, kao i broj potencijalnih hranitelja. U toku je obuka hraniteljskih porodica koju sprovodi Centar za socijalni rad.

Istakla je da je hraniteljstvo privremeni oblik zaštite djece dok se dijete osamostali, pređe u drugi oblik socijalne zaštite ili na neki drugi način izađe iz sistema socijalne i dječije zaštite. Hranitelj može biti osoba koja ima želju i mogućnost da djetetu obezbijedi uslove za život neophodne za njegov pravilan rast i razvoj. Centar za socijalni rad vrši procjenu i odabir hranitelja u skladu sa važećim zakonskim propisima. Tom prilikom se procjenjuju kapaciteti porodice za brigu o djetetu - motivacija i senzibilitet potencijalnih hranitelja, skladnost odnosa u porodici i minimum neophodnih socijalno-ekonomskih uslova za prijem djeteta u porodicu. Hranitelj može biti pojedinac, porodica ili bračni par.

Marija Popović, psiholog iz Centra za socijalni rad u Podgorici je saopštila da hraniteljstvo predviđa različite vrste porodičnog smještaja i to:

- standardni porodični smještaj-hraniteljstvo koji se obezbjeđuje djeci i mladima bez roditeljskog staranja i djeci i mladima čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, radi čuvanja, njege i vaspitanja do povratka roditeljima, usvojenja, odnosno osamostaljenja;

- porodični smještaj-hraniteljstvo uz intenzivnu ili dodatnu podršku koji se obezbjeđuje djetetu koje ima smetnje i teškoće u razvoju, radi zadovoljavanja potreba i podrške u prevazilaženju teškoća;

- urgentni porodični smještaj-hraniteljstvo koji se obezbjeđuje djetetu kada je žrtva ili kada postoji opasnost da će postati žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici, kao i u slučaju iznenadne spriječenosti roditelja da brinu o djetetu;

- povremeni porodični smještaj-hraniteljstvo koji se obezbjeđuje djetetu sa smetnjama i teškoćama u razvoju koje živi sa roditeljima ili koristi uslugu porodičnog smještaja-hraniteljstva ili djetetu koje je smješteno u ustanovu socijalne i dječije zaštite i

- porodični smještaj trudnice ili samohranog roditelja sa djetetom do 3 godine starosti, radi podrške roditelju za preuzimanje samostalne brige o djetetu.

Generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječiju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Goran Kuševića, navodeći da je moguće da postoje pritužbe na rad zaposlenih u centrima za socijalni rad, istakao je da su službenici centara za socijalni rad pohađali veliki broj obuka o hraniteljstvu i da će sa obukama nastaviti i u narednom periodu. Pravilnik o hraniteljstvu je usvojen prošle godine i sasvim je drugačiji način rada u odnosu na prethodni period. Ranije je osoba ili porodica nakon ispunjenja uslova za hraniteljstvo i bavljenja hraniteljstvom dostavljala jednom ili dva puta godišnje izvještaj o hraniteljstvu centru za socijalni rad, a stručni radnici centra za socijalni rad su tokom godine obilazili hraniteljske porodice. Sada je drugačija procedura i shodno novim podzakonskim aktima izvještaji se češće dostavljaju, a hraniteljske porodice i korisnici hraniteljstva se često obilaze, preispituje se njihova podobnost, a i sama procedura procjene hranitelja je duža i zahtjevnija. Veoma je važno da se djetetu bez roditeljskog staranja obezbijedi najbolja hraniteljska porodica u kojoj će moći srećno i bezbrižno da živi i koja će mu obezbijediti sve neophodne uslove. Cilj je da se zadovolji najbolji interes djeteta.

Istakao je da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja zajedno sa Glavnim gradom Podgorica i Centrom za socijalni rad obezbijedilo dva stana u Podgorici- jedan za dječake, drugi za djevojke koji napuštaju Dječiji dom “Mladost”, a nastavljaju školovanje, tako da ih na taj

način zbrinjavaju. Saopštio je da je obezbijedena i garsonjera u Bijelom Polju i istakao da će nastaviti sa aktivnostima i u drugim gradovima u Crnoj Gori kako bi obezbijedili punu integraciju ove djece.

Benjamin Perks, šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori je ocijenio da u Crnoj Gori nema dovoljno javne diskusije o tome šta je bitno za razvoj djeteta. Mišljenja je da pojedini roditelji nemaju dovoljno znanja o važnosti ranog razvoja djeteta, jer nije dostupno dovoljno informacija na tu temu. Treba puno raditi na uključivanju sektora zdravstva u brigu o djeci i njihovom ranom razvoju. Saopštio je da djece uzrasta od dvije do šest godina u Crnoj Gori ima oko 22 hiljade, a nešto manje od deset hiljada pohađa ovu vrstu obrazovanja, ali se radi na povećanju obuhvata djece ranim predškolskim obrazovanjem. Smatra da svi treba da doprinesu širenju znanja o važnosti razvoja djeteta u ranom periodu.

Istakao je da mu je čast i privilegija što neke od hranitelja u Crnoj Gori poznaje lično i smatra da su njihove priče i iskustva najbolji način da se promoviše ideja hraniteljstva. Kampanja je trajala četiri mjeseca i promovisana je u svim djelovima zemlje tako da su bili u prilici da čuju iskustva hranitelja i djece iz svih krajeva Crne Gore. Smatra da te životne priče treba da posluže kao uzor ostalima. Ocijenio je da se situacija u Dječijem domu "Mladost" značajno promijenila u odnosu na doba kada je gospodin Nikša Kapisoda odrastao u Domu.

Perks je istakao da se UNICEF bavi ovim temama širom svijeta i promoviše prava djeteta, ali on je jedini predstavnik UNICEF-a koji lično ima iskustvo odrastanja u domu za djecu. Ocijenio je da to iskustvo svaku osobu obilježi za cijeli život, jer oni nikada ne prestaju da budu djeca koja su odrasla u domu i treba da budu predvodnici u priči o hraniteljstvu. Naveo je da hraniteljstvo nije jedina opcija koja se promoviše putem ove Kampanje, već je to jedna od opcija. U saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja rade na sprječavanju da djeca budu napuštena od strane roditelja, zbog čega je neophodno više raditi i razgovarati sa roditeljima. Treba omogućiti i bolji sistem usvajanja i razvijati sudski sistem koji je veoma važan za donošenje pravovremene odluke kada je dijete zaista spremno za usvajanje.

Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori smatra da je jedan od najvažnijih aspekata odrastanja mladih ljudi u Crnoj Gori taj što odrastaju sa velikim osjećajem sigurnosti i osjećajem da negdje pripadaju i ističe da je porodica u Crnoj Gori i dalje veoma očuvana.

Pozvao je Predsjednika Opštine Herceg Novi da putem Zajednice opština inicira i pokrene aktivnosti da se obezbijede stanovi svakom djetetu koje napusti Dječiji dom i da to ne budu stanovi dati na privremeno korišćenje, naglašavajući da se u Crnoj Gori radi o malom broju ovih lica pa taj finansijski teret treba svi zajednički da snose.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je pozvao sve prisutne da u domenu svojih nadležnosti urade što je moguće više na popularizaciji i promociji hraniteljstva kako bi se povećao broj hraniteljskih porodica u Crnoj Gori koje će djeci bez roditeljskog staranja pružiti ljubav, pažnju i obezbijediti uslove za normalan i bezbrižan život u okrilju toplog porodičnog doma.

FOTO GALERIJA

SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković